

PROSVETA

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J.
in čitateljev Prosvete.

Bridgeville, Pa. — Ko to pišem, mi uhaajo spomini nazaj do šestega leta, koliko sem od tedaj trpel in silal. Še se spominjam 86-letnega starega očeta, ki se je grel v zimskem času ob gorji peči in pripovedoval o tiski ter o sušnosti, pa tudi napovedoval o prihodnosti. "Kadar bo čez celi svet ležala železna kača, takrat bo hudo," je rekel. Brat bo škodoval bratu, prijatelj bo goljufal prijatelja. Prišli bodo časi, ko ne boš nič imel, če ne boš kradel in goljufal. In ako boš govoril resnico, boš zaničevan.

Danes se vrši vse to. Vzemimo predvsem črne kurtarje, ki živijo od samih laži in od politike. Pred dnevi sem slišal reči: "Oh, mi imamo tako dobrega gospoda! Kaj bi le počeli, če bi gospoda ne bilo tukaj? Zadnjič je bil tu velik ogenj. Prišla je požarna bramba pa ni mogla nič pogasiti, a ko so prišli gospod, je kmalu vse skupaj padlo in ogenj ni šel več naprej."

Lewis je izključil dva distrikta, 14. in 26. Mislim, da premogari dosti čitajo po delavskih časopisih, kdor pa ne zna čitati, lahko sliši govoriti. To je pa že od sila. Kljub vsemu svojemu početju je Lewis zopet zmagal na konvenciji, Howat pa propadel. Sploh Howatu še dovoljeno ni bilo govoriti na konvenciji v Indianapolisu.

Tu pa vidimo, če ne škoduje prijatelj prijatelju. Eden da dober glas, trije drugi pa slabega in vsi štirje so unijaki 'bratje', kot prijatelji si morajo vsi služiti svoj vsakdanji kruh.

Prijatelj Kansas je bil nekoč lepo posejan s solato in cvetlice so gojili po vrtovih, premogarska organizacija pa je bila močna, na najboljšem stališču in vzor drugim organizacijam. Slana prokletstva je padla med premogarsko ljudstvo te dežele. Uničila je solato in cvetke in razbila organizacijo. Jaz sem prišel do tega, da rudarska organizacija v Ameriki propada pod Lewisom. Vseposred je organizacija zamorjena, kjer se je spravi nanjo nezmogljiv voditelj. Samo v Illinoisu organizacija še malo živi. Kadar bo še tam zastrupljena, potem bomo imeli pogreb rudarske organizacije. Oni, ki bi imeli organizacijo voditi k moči in uspevanju, ji kopljejo grob.

Industrijskim delavcem pripočim, kaj nikar ne hodijo v Pennsilvanijo za delom, ker ga je težko dobiti. Samo novinci ga lahko dobijo, recimo zeleni, zato ker še niso izobraženi. Tudi meni se je posrečilo dobiti delo v opekarni. Nekoč sem videl še malo živnega muleca, v katerega se je zaletovalo kar pet psov. Tako se mi je zdelo, da je z mano v opekarni. Kar pet bosov je šlo nad mene, katerih vsak mi je dal drugo delo, da sem bil primoran delo pustiti, ker pet del hkratu en človek ne zmaguje. Tako sem zdaj na lovu za živimi vervecami. Tri sem že našel v enem gnezdu, dve sta mi ušli, tretjo pa lovim. Biti je treba hiter, v čemur pa sem tudi izurjen, kajti hitrosti sem navajen še od takrat, ko sem bil vojak pri marinarjih na Krasu, ko sem plaval po kraškem morju za ranjakega Franc Jozefa. Tako mora zdaj človek plavati z drevesa na drevo, da bi ulovil vervego.

Ko to pišem, sem prejel Prosveto št. 34, kjer berem, da bodo imeli veselico na Franklinu, Kansas, pri društvu št. 187, katere do sedaj se nobene nisem 'mislal'. Pa tudi na 23. februarja bi je ne, a sem dobil pismo od Bittnerjeve bande, da ni zdravo zame, če se še kdaj tam prikažem. Pa vseeno želim franklinskim cvetkam kot našim sestram pri Slovenski narodni podpori enotnosti obilo zabave.

Pozdrav čitateljem Prosvete, a listu obilo novih naročnikov. — Simon Udovc.

Hudson, Wyo. — Iz naših pelinov hribov ni kaj vselega poročati. General Winter nas oblega že od 23. oktobra l. l. z debelo snežno armado, pa še ne izgleda, da se bo umaknil. Žito je še složeno na poljih v velikih kopcih, ki ga je še treba omlatiti, ker zima je dosedaj toliko ovirala govinne stroje, da jim ni bilo mogoče dovršiti njih naloge.

Delavsko razmere so pri nas take, kot drugod. Edini rudnik je tu obratoval mesec dni po širi do pet dni na teden, zdaj se pa šli govoriti, da bo še ta obratoval v bodoče samo po dva dni na teden.

Sistem, ki so ga uvedli bogatini, daje delavcem dosti priložnosti za premišljanje o žalostnih, vedno v slabše se obračajočih razmerah. Do zaključka prihajamo, da se je treba organizirati in za prihodnje volitve si izbrati delegate iz naše arede. Profesionalni političarji današnjih dni ne bodo izvršili svoje naloge v prid revnim kmetom in delavcem, ker so sami bogatini ali njih zastopniki, o katerih pa je jasno, da zastopajo sami sebe, to se pravi njih Wall Street.

Škandalozna razkritja prihajajo v svet iz višjih uradov Unije. Visoki uslužbenci milijonarjev zdaj ometajo črnosajaste dimnike. Stranka obrekuje stranko, vsaka pokilja v svet nakopičeno nesnago, da preslepi svoje volilce, a pri tem jo razgalja druga, da je prva ravnotako umazana.

V volilnem letu se nahajamo. Ali se zavedamo velikih pravic? Pomislimo nekoliko, delavci in kmetje, ki tvorimo ogromno večino. Vse bi lahko obvladali v svojo korist, ali naj torej še dopustimo, kako umazani in korumpirani stranki, oz. njenim voditeljem, da nas zastopajo? Vodi nas le malo število slepih in gluhih mogoteev, ki so dovtetni samo za kaka umazana dela, kjer se gre za njih dobiček. Izvoljeni so z glasovi kmetov in delavcev, nočejo pa slišati milih prošenj za izboljšanje razmer, ki prihajajo ravno od delavcev in kmetov. Tista neznačajna skupina nas vlada, nam dela zakone, za katere ne mara, predpisuje nam davke, kakoršnih nismo zmožni in nam niso všeč, a jih moramo plačati. Našo mladino učijo nauke, a kakršnimi nismo zadovoljni, predpisujejo nam, kaj smemo in kaj ne smemo piti, prepovedujejo nam, kaj smemo in kaj ne smemo jesti. S tem delajo zaslužek po eni strani, po drugi strani pa vzdigujejo cene življenjskim potrebščinam. Delavci ne more kupiti tega, do česar je upravičen; mogotei imajo pod kontrolo vse industrije, kakor kontrolirajo tudi življenjske pridelke, katerim določajo cene, ki naj jih plačuje delavec, brez oziroma na to, ali je pretežna večina delavskega ljudstva s svojimi zadolžnima ali ne. Vse denarne zavode imajo v svojih krempljih in zraven tega pa še vlado in ljudstvo. Pretežna večina nas nima ničesar, čisto mala skupina pa ima vse. Manjšina vlada vlad tega, ker je večina razkropljena, ker so needin kmetje in delavci. O nadva slednja faktorja sta najbolj važna za človeško družbo.

Kadar se pomakne ura na poldan, vsak lenuh in v potepuh občuti prazen trebuh in ga mora založiti z življenjskimi potrebščinami, ki jih pridelujeta kmet in delavec, ki sta pa v celoti temu najbolj zaničevana v današnji človeški družbi.

Kmet in delavec, ako si hočeta izboljšati svoj položaj, naj se potrudita na dan volitev. To naj bo sodni dan za mogotee, volilni listek najvišji sodnik.

Prosveti želim mnogo novih naročnikov, ker tako neustrašljivo zavrača krivice in zagovarja pravice za delavsko ljudstvo. Tak list bi moral biti v vsaki slovenski hiši. Pozdrav vsem čitateljem Prosvete. — Lucas Murko.

Irwin, Pa. — O napredku bi rad kaj napisal, toda žal ne morem. Seveda, če bi imel človeka za napredek to, ker zidajo cerkve in pobirajo zanje prostovoljne prispevke, bi lahko napisal cele kolumne, koliko je daroval ta ali oni in kako napreden je, ker se je žrtvoval in prispeval toliko in toliko v čast božjo in za sveto cerkev. Ker pa pri meni to ni na pretek, bom vzel drugo smer. Javnosti naj sporočim, da bom kmalu dodelala še druga cerkev. V skoraj enem letu so tu sezidali kar dve "hiši božji". Prva je bila posvečena za vernike črne polti, druga bo pa za bledolice in stroge katoličane, ki imajo namen za vedno ostati pod kontrolo kapitalizma in zaslepljenosti, med katerimi je tudi nekaj slovenskih žrtv. Da jih tako imenujem, je vzrok, ker so v resnici postali žrtve verskega fanatizma in valje mnogim izkušnjam v zadnji vojni še niso aplegedali; kaj vse je poženjala rimsko katoliška duhovščina, da je pomagala k vojevanju revnega ljudstva. Kar je bilo prej prepovedano, je bilo v vojnem času dovoljeno. Tiste Mojzeve zapovedi so bile kršene v polni meri: ubijali so kar na debelo. Prestestovanja je bilo tudi toliko, kolikor je bilo mogoče v najhujši meri, tatvina v splošnem, priča je po krivem in pošeljenju po ženah in po tujem blagu je postalo splošno. In vse to je posredno

ali neposredno podpirala rimsko katoliško duhovščino z blagosiljanjem morilnega orožja. Rimsko katoliška cerkev je s svojim početjem pogasila zapovedi Mojzeve, ki so vsaj očitno podlaga tej verziji. Potem pa se še kdo gudi, kako da katoliška vera tako hitro peša in živijo v strahu, da jih bodo porazili krivoverci.

Vsaj tega se jim ni treba bati. Katoličani naj le pomislijo, da jih je v Združenih državah izmed 105 milijonov samo dvanajst milijonov, pa naj ne računajo več na kak poraz, ker so poraženi itak že dovolj. In tega niso krivi krivoverci, pač pa njih delo in zdrav razum ostalih milijonov, ki so se rešili vsakega strahu pred peklom in bogom, ter je bil njih smoter rešiti se pijavk delavke krvi. Izkušnje nas uče, da duhovščina udobno živi in uživa nebeško veselje že na tem svetu na račun nezavedne mase, a daleč ni več čas, ko se bomo rešili tudi te, in potem blagor jim, ker njih bo delo na zemlji. Mir bo nastal med ljudmi.

Nekateri trdijo, da živimo v svobodni deželi in zahtevajo iz tega razloga tudi svobodo v njih verskem prepričanju. Da bi bili v resnici taki verniki, kakoršne se delajo, bi jim ne bilo zameriti, a hinavel so, ki ne dajo nič za vero in človekoljubnost, njih delo je za dolar in izkoriščanje delavcev. S silo hočejo prisiliti človeka, da dela to, kar je njim v korist. Pa če se oni izražajo, da imajo svobodo v njih verskem prepričanju, imamo tudi mi po vseh zakonih pravico do svobodne misli, da mislimo a svojimi močmi in sami sodimo, kaj je prav, kaj ni ter kaj je in kaj ni mogoče. Delo prednikov nas uči, da sedanjik kaže pot; ker so pa pota različna, moramo misliti svobodno s svojim umom in se prijeti poti, ki je boljša ter nas vodi v boljšo bodočnost.

Pozdrav! — Jernej Kokelj.

Poročila iz Jugoslavije.

Od naših stalnih poročevalcev.

Narodna skupščina. — Opozicijski blok. — Razpust prosvetnih društev na Gorickem. — Nihilizem ob Leninovi smrti v ljubljanski obč. seji. — Ljubljanski mandat. — Protestno zborovanje proti sporazumu.

Ljubljana, 26. jan. 1924. — Dne 23. t. m. se je sestala Narodna skupščina po daljšem presledku. Prva seja je bila zelo dobro obiskana. Poleg formalnosti je vlada poročala o ostavki ministra Jankoviča in imenovanju Rojčiča za prometnega ministra in je prešla skupščina na razpravo o resoluciji, ki so jo o sporazumu z Italijo predložili skupno vsi poslanci opozicije. Zunanji minister dr. Ninčič je v imenu vlade podal izjavo, da ni v interesu države in tudi ne v duhu parlamentarne prakse, da se razpravlja in sklepa o tem vprašanju, ker je zadeva v teku in bo končni sporazum med obema vlada medosebe dosežen v nekaj dneh. — Proti dr. Ninčiču sta govorila Davidovič in Spahović. Prvi je grajal in zatrdel, da ne ve, kaj se je hotelo a tem sporazumom, ve pa le toliko, da dobi Italija Reko, ne ve pa, kaj dobi naša država, dočim smo mi zainteresirani na tem, kaj dobi naš narod in naša država. — Predsednik je stavil nujnost resolucije na glasovanje in je bila z glasovi vlade, radikalov, Turkov in Nemcev odklonjena. — Še ta dan sta se odpeljala dr. Ninčič in Pašić v Rim. — Drugi dan pa je bil v Narodni skupščini posvečen povečini za delavcem v Sloveniji. Klerikalec se interpelliral vlado radi trboveljskih zadev iz prejšnjega leta o priliki stavke. Poslanec Kremžar predlaga resolucijo, naj vlada poskrbi zato, da se zopet sprejmejo v delo vsi odpušteni delavci in se delavcem prina povišek plač najmanj za 4 dinarje na dan in se poskrbi za splošno zboljšanje njihovega položaja. Resolucija je bila od vseh strank soglasno sprejeta, tako od vladnih, kakor tudi opozicijskih. Tudi minister za šume in rude je pristal na to. — Tretji dan pa je bil v skupščini precejšen šum radi eigaret, ki jih da država brezplačno za reprezentacijo. Znesek za te cigarete znes do 40.000 Din. mesečno, kar ni mala reč za tako malo državo kot smo mi. — Toliko o Narodni skupščini. Drugo pa je vprašanje o opozicijskem bloku, ki je sedaj na dnevnem redu. Naše skromno mnenje o tem je, da protiradikalni blok še dolgo ne bo imel pozitivnega uspeha, razun v slučaju,

če pridejo v skupščino Radicevi, ki sedaj ugibajo, ali bi ali ali ne. Cela stvar nam pride najprej kot pijanec, ki šteje knofe; bi, ne bi itd. Med raznimi opozicijskimi strankami tudi ni posebnega zaupanja in ravno na podlagi tega bo težko kaj doseči, posebno s tega stališča, ker bi vsak sam rad prišel na vlado. To posebno naši demokratje, ki spuščajo v svet vesti o sporazumu bloka. Skoro sigurno bodo radikali še dolgo gospodarji situacije.

V času, ko se podpisuje oz. je že podpisan sporazum med Jugoslavijo in Italijo, kaže italijanska vlada posebno na lep način prijateljstvo do jugoslovanskega življa na Gorickem. Ni dolgo tega, kar je podprefekt v Idriji razpisal ododna slovenska prosvetna društva. Sedaj se je temu pridružil tudi gorški podprefekt, ki je razpustil brez vsake pravne podlage več društev v okolici Gorice. Dokaj novega prijateljstva!

V ljubljanski obč. svetu je pri zadnji seji, ki se je vršila po skoraj dramatičnem odmoru, izvedel socialistični klub žalno izjavo obojnostnemu proletariatu vsled izgube, ki ga je zadela vsled nenadne smrti, kateri je podlegel največji duh za Marksom Vladimir Iljič Lenin.

Za ljubljanski mandat se je zadnji mesec bil zelo hud boj. Kaj, ko je znano, je bil med J. D. S. in N. N. S. sklenjen kompromis, da bo podkanec Reinsner, ki ima zastopati Ljubljano (edini demokrat iz Slovenije v skupščini) zastopal toliko časa, da bo sprejeta uradniška pragmatika, to pa le do konca leta 1923, četudi pragmatika tačas ne bi bila sprejeta, pa po 1. jan. 1924 odstopi mandat dr. Ravnikarju. — Ker so se medini zbeli za svoj mandat, so besedo snedli in štarinom nočejo odstopiti mandata pod pretezo, da bo dr. Ravnikar prestopil v radikalni klub. Radi tega je bilo napisanega že mnogo papirja, a medini se drže kot klop svojega mandata. Da jim besedolomstvo ne prinese posebnih odlikovanj, se razume samo ob sebi. Starini pa so strašno hudi vsled tega in klerikali "Narodni dnevnik" je vsak dan poln samo te stvari.

Proti rimskemu sporazumu je danes zvečer sklical v Ljubljani združen narodni odbor protesta zborovanje, ki je bilo zelo dobro obiskano. Na shodu je bila sprejeta naslednja resolucija: "Zborovalci ogorčeno obsojamo sporazum, ki ga je sklenila naša vlada z Italijo na lastno pest, brez sodelovanja narodne skupščine, ker ta sporazum ne predstavlja sporazuma med prizadetima narodoma in izjavljamo, da sporazum ne moremo priznati, ako ne garantira nacionalne, kulturne in gospodarske svobode slovenskemu življu, nahajajočemu se proti svoji volji v mejah italijanskega kraljestva."

Šroča in nesgode vojaka Jančeta. Vojak Jančec, reče Milan Bočević, je brezdomno dosegel svetovni rekord v begu iz zaporov. Jančec je vojak, ki ne more le šest let odslужiti svojega roka. Strikel odslужiti svojega roka. Strikel najkrat je bil prijet od policijskih oblasti in petnajst let se mu je posrečilo zbežati. Skoro neverjetno. S svojo komando v Kragujevacu ne živi v baš najboljših okoliščinah. Na svojo nesrečo se je poletel petnajstem begu vrnil v prestolno mesto Beograd. Komaj pa je Jančec prispel na beogradski dohodvor, ga je že zapazil neki deželni, njegov star znanec in ga odvedel v "kvart". Zadnjič je bil vojak Jančec v Beogradu pred tremi meseci in je nadzoroval petnike v železniškarski uniformi. Svojo karijero je pričel za časa aristrokatske okupacije, ko so ga obsodili na triletno ječo radi goljufije. Tedaj je prvi zbežal iz osijekih zaporov. Odveden je zopet v Kragujevac, da bo lahko šestnajstlet zbežal.

Tragična usoda patološkega starca. V Obedišču na Hrvaškem je živel 50letni Mato Cesar, ki se je zaljublil v neko mlajšo vdovo. Parkrat jo je skušal pripraviti do tega, da bi stopila z njim v ednolajše, toda zaman. Te dni pa je prišel v njeno stanovanje, potegnil nož in ji zadal tri težke rane v trebuh in nogo. Po svojem stalinu je zbežal v bližnji gozd in ustrelil.

Samomorilni poizkusi 12letne deklice. V mestni bolnišnici v Škofljici je bila zaposlena 12letna deklica Katja Granja. V bolnišnici so jo obdoličili, da je ukradla svoj tovariščji rokavice. Po nedolžnem obdolženju deklice je to tako ušlo, da je prišla domov, izplačena steklenico lisola. Deklica je komaj rešila smrti.

LEPE REČI PRIHAJAJO NA DAN.

Izza kulis visoke politike.

V kratkem izide knjiga, ki jo je spisal baron Aladar pl. Boroviezeny, tajnik in zaupnik pokojnega avstrijskega cesarja Karla. Knjiga potrjuje to, kar je "Prosveta" povedala v člankih, ko je skušal Karel prilezti najprvo na ogrski prestol, da podjarni sčasoma zopet narode, ki so nekoč živeli v habsburški domeni.

Prav nobena pomota ni bila, ko je "Prosveta" dejala, da imajo v Franciji klerikalci veliko moč in da so klerikalci, ki žive v deželah, katere so nekoč tvorile Avstro-Ogrsko, navadni habsburški podrepaniki, katerih cilj je vpostavitve nekdanje Avstro-Ogrske pod vlado kronanega Habsburžana.

Boroviezenyjeva knjiga to pripoveduje v detajlih in marsikdo se bo čudil, ko bo čital, kako je francoska diplomacija vlekla narode za nos.

Preden je Karel poizkusil svoj prvi puč, se je obrnil na francoskega ministrskega predsednika Brianda, da mu dovoli povratek na Ogrsko, odkoder on zaseže prejšnje dežele. Seveda je bil Habsburžan pri volji postati orodje ali vazal Francije.

Klerikalci so bili dobri pomočniki Habsburžanu in Franciji. Na pr. v Jugoslaviji so pričeli slovenski in hrvatski klerikalci vprav ob tem času, ko je Karel poizkusil svoj prvi puč, z agitacijo za popolnoma avtomno Jugoslavijo, kar je toliko pomenilo, da se Slovenija in Hrvatska odtrgata od Jugoslavije, ako Karlu posreči njegov puč. Ko je Karel prišel na Ogrsko, ni šel h kakemu generalu, ampak se je najprvo skril pri sombatskem škofu, odkoder je napravil nadaljne korake, da postane zopet ogrski kralj in avstrijski cesar. To se je godilo v letu 1921 in Karel je napravil dva poizkusa.

Ako so odkritja resnična, tedaj bodo govorila, da je oficijelna Francija igrala čudno vlogo pri tej aferi. Posebna podučna bodo ta odkritja za Američane in Jugoslovane, pa tudi Čehoslovake. Več ko petdeset tisoč ameriških vojakov je padlo, da se uresniči Wilsonovih štirinajst točk, Jugoslovani in Čehoslovaki so vstopali kot prostovoljci v armado, da pripomorejo do uresničitve Wilsonovih štirinajst točk. Komaj je bil mir v Versaillesu podpisan, so pričele spletke, da se vpostavi Avstro-Ogrska monarhija. Pri teh spletkah je pomagal Briand, ministrski predsednik države, ki je najbolj glasno klicala na pomoč proti absolutizmu centralnih sil.

Ako je to res, tedaj nima slovar besede, ki bi označila tako izdajstvo principov.

Sedaj ima Francija prijateljske stike z malo entento, posebno s Čehoslovakijo in Jugoslavijo. Seveda Francija potrebuje to malo entento, da služi njenim imperijalističnim težnjam, ki segajo notri tje do Daljnega vztoka. Pot na daljni vztok pa vodi prek Balkana.

Kadar bo Boroviezenyjeva knjiga izšla, je dolžnost male entente, da se prepriča in dožene, koliko je resnice na očitkih, ki jih Boroviezeny dela Briandu. In če dožene, da so resnični, tedaj je tudi čas, da se mala ententa osvoboditi takega prijateljstva in se skuša postaviti na lastne noge.

To bo dosegla najlažje, ako ponudi prijateljsko desnico narodom na Balkanu in ob Donavi, da se ustanovi podonavska in balkanska gospodarska in obrambna konfederacija. Prehod na Daljni vztok italijanskim, francoskim in vsem drugim imperijalistom bo zaprt, balkanski in podonavski narodi si bodo hitro opomogli gospodarsko in rane zadnje vojne bodo kmalu zaceljene. Kajti Balkan s podonavskim ozadjem, to je Donava in njenimi pritoki, Čehoslovakijo in slovenskim in hrvatskim Primorjem tvori eno gospodarsko enoto. Dokler ne pride do prostovoljnega sporazuma med narodi, ki žive na tem teritoriju, ni misliti na gospodarsko vpostavitve teh narodov. Združeni v gospodarsko in obrambno enoto so močni, pocepljeni so šibki, in služijo za igračo evropskim imperijalistom. Tako prostovoljno združenje pa ne bo koristilo le direktno prizadetim narodom, ampak bo najboljša garancija za mir v bodočnosti. Ugasnila bo iskra na Balkanu, katero se trudijo evropski imperijalisti zopet razpihati v evropski požar.

Razne vesti.

Tajnik socialistične stranke odstopil.

Strančič resigniral na seji izvršnega odbora v Saint Louis. Debs je še bolan.

St. Louis, Mo. — (Fed. Press.) — Otto Strančič, tajnik socialistične stranke v Združenih državah, je resigniral na seji izvršnega odbora stranke, ki se je zbirala v hotelu Hale White. Debs je nadaljeval njegovo delo, dokler se ne izvoli nov tajnik. Predsednik odbora Eugene V. Debs je vedno bolan, zato se ni mogel udeležiti seje.

10.000 KROJAŠKIH DELAVK MISLI ZASTAVKATI.

Chicago, Ill. — Stavka 10.000 krojaških delavk je ta teden neuspešna, ker ni prišlo na nedeljsko konferenco, ki se je vršila med zastavnicami in zastopniki oblačilnih delavk in zastopniki oblačilnih delavk, do sporazuma. Dan te stave, ki se je vršila v večini same ženske, je določil deček, ali ni pa še objavljen, ker je bati nasilnosti. Poprejšnje stave te unije so se vršile v znamenju nasilnosti.

Oblatinski delavci, 3.000 po številu, so objavili, da hočejo zastaviti iz simpatije. Vsi so se zopet odločili za stavkovne stražnike. Delavke zahtevajo petdnevni delovni povišek v plači in splošno priznanje svoje unije. Delavke morajo biti izoblikovane z ozirom na zdravstvene razmere. Ali delodajalci ne marajo o vsem tem slišati. So za polstredne delavke, nižje meze itd.

SINGERJEVA SE JE POROČILA Z MILJONARJEM.

New York, N. Y. — Margaret Singer, znana voditeljica gibanja za kontrolo porodov, je te dni prenetila svoje prijatelje, ko jim je odkrila svojo tajnost, da je že poltorej leto poročena z 62-letnim milijonarjem J. Slemem, ki je predsednik Three-in-One-Oil kompanije. Singerjeva se je razporočila od svojega prvega soproga, ki je slikar, pred dvema letoma. Slem je tudi znan za kontrolo porodov in zdaj bo pomagal financirati ustanovo za legaliziranje razjirjanja informacij glede porodne kontrole.

STRELJENI ZVEZNI SENATOR UTEGNE OKREVATI.

Washington, D. C. — Zdravstveno stanje zveznega senatorja Franka L. Greena, ki je bil zadnji teden zelo nevarno obostreljen, se zdaj petek zvečer strelja, prohibični agentje v tem mestu nekega žganjarskega tihotapca, se je malce izboljšalo. Senatorjevo zdravstveno stanje je bilo v soboto zvečer že zelo malo po operaciji, ki se ji je moral podvreči, da so mu vzeli kosti drobce iz možganov. Ali zdravniki so dejali, da je vseeno še uiti na senatorjevo okrevanje.

ŠESTLETNA SLUŽBENA DOBA ZA AMERIŠKE PREDSEDNIKE.

Washington, D. C. — Poslanec Lineberger iz Californije je stal v presojo resolucijo, v kateri se zahteva, da bodi omejena predsedniška službena doba na šestletno razdobje. Predsednik naj voli ljudstvo neposredno, nominacijske konvencije in volni kolegij naj odpadejo. Po tej resoluciji bi se naj vršil predsedniške primarne volitve več kakor šest let in ne manj kakor tri mesece pred narodnimi volitvami. Na naslednjem glasovanju bi bila za izvoljenega kandidata potrebna le navadna večina. Resolucija je bila izročena tožnemu odseku.

ZDRAVNIŠKO PREISKANJE PRED MOŽITVJO ALI ZENITVJO.

Des Moines, Ia. — Amendment ajovski poročni predlogi, ki jo je konec predzadnjega tedna prejel senat in po kateri se mora vsak možski zakonski kandidat, preden poroči, dovoljenje, podvržiti zdravniški preiskavi. Ponovna zbornica je to odredbo prejela ter ji pridejala še to, da vsa zdravniška preiskava tudi ženske. Tako se morajo sedaj vsi tisti, ki se hočejo poročiti, podvržiti zdravniški preiskavi, pa tudi bodo možki ali ženske. — Ta zakonodaja je jako plemenita.

BAVARSKI DIKTATOR PODAL OSTAVKO.

Kahr in general Lossow sta odstopila valed sprava bavarake vlade s centralno vlado.

Monakovo, 18. febr. — Gustav von Kahr, vojaški diktator Bavarske, je danes podal ostavko. Njemu je sledil general Lossow, poveljnik bavarake narodne garde.

Berlin, 18. febr. — Med bavarsko vlado in centralno vlado v Berlinu je bil dosežen sporazum, nakar je bavarški diktator Kahr podal ostavko.

Stavke paralizirale Norveško.

Kristijanija. — (Fed. Press.) — Stavke iz simpatije s stavkujočimi kovinarji in pristanišnimi delavci se širijo po vsej Norveški. Mnoge industrije počivajo popolnoma. Okrog 50.000 delavcev je že v stavki. Vlada posreduje, ali do zdaj brez uspeha.

Huerta se rogovilji v treh državah.

Mexico City, 18. febr. — Člence rebelnih krajev se nadaljuje z dobrim uspehom. Huertove vstajne tolpe se rogoviljo v državah Comache, Tabasco in Yucatan na skrajnem jugu Mehike.

Vlada je izdala naredbo, na podlagi katere so voditeljem vstaje odvzete vse državljanske pravice. Pri prihodnjih predsedniških volitvah ne bodo smeli kandidirati ne voliti. Adolfo de la Huerta je tudi izgubil pravico do kandidature.

Protivladne demonstracije na Japonskem.

Tokijo, 18. febr. — Več ko 10.000 oseb se je udeležilo javnega shoda večer, na katerem je bila sprejeta resolucija, ki se glasi, da mora sedanja vlada takoj podati ostavko. Po shodu so demonstrantje korakali po ulicah. Pripravljeni so bile policijske rezerve, toda demonstracije so bile mirne in policija ni imela dela.

Nemška valuta.

Došim francoski frank neprestano slabi in mu vse mere ne pomorejo na nogo, se je vrednost nemške marke v zadnjem času kolikor toliko ustavila, seveda na zelo nizki vrednosti. Ta priljena stabilnost povzroča mnogo optimizma med nekaterimi nemškimi gospodarstveniki. Vendar pa pri današnjem stanju še ni upravičen ne optimizem kakor tudi ne pesimizem. Ves položaj je še na tehtnici in le od odgovornih čimbelov Nemčije je odvisno, da se bo valutno vprašanje razvijalo v pravo smer.

Stanje nemške valute se je izboljšalo z ustanovitvijo Rentne banke, ki je bila ustanovljena 15. oktobra 1923 kot vmesna rešitev za povratek k predvojni zlati vrednosti, ki je končni cilj vseh sedanjih nemških valutnih mer.

Naloga Rentne banke je: ustvariti denar s stalno vrednostjo ter obenem ozdraviti državne finance s sodelovanjem celega nemškega privatnega gospodarstva. Rentna banka predvideva izdajo 24 milijarde rentnih mark, od katerih pa je sedaj v prometu šele 1,5 milijarde. Rentne marke so pokrite s hipotekami na zasebno premoženje. Na podlagi tega kritja izdaja Rentna banka rentna zastavna pisma, ki se obrestujejo po 5% v zlati vrednosti, medtem ko se hipoteke obrestujejo po 6%. Rentna zastavna pisma so pravo kritje za rentno marko, ki velja eno predvojni marko ali en bilijon sedanjih papirnatih mark. 500 rentnih mark so more ob vsakem času zamenjati za rentno zastavno pismo, glaseče se na 500 mark v zlatu. Gre pri vsem za nekako notranje posojilo, najeto pri privatnem gospodarstvu s namenom, da se državni banki odzame breme finansiranja državnega gospodarstva.

Prve rentne marke so prišle v promet 15. novembra 1923. Istodnevno so se nehale tiskati papirne marke državne banke in pričele zamenjivati papirne marke v rentne. Seveda je rentna marka ustvarjena le kot začasno plačilno sredstvo, da omogoči prehod k zlati valuti.

Kot drugi začasni denar je bil ustvarjen s posojilom, ki ga je najela država septembra lanskega leta v znesku 500 milijonov zlatih mark. Ena zlati marka velja četrtdolarja in na podlagi tega posojila so prišle v promet nakaznice po 1/10, 1/5, 1/2 in 5 dolarjev. Dalje je bil izdan debel denar po 10, 25, 50, 100, 500 in 1000

dolarjev. Drobni in debeli denar je izplačljiv v markah in nakaznicah po 5 dolarjev se lahko izplačajo v rentnih markah že v januarju t. l. To državno posojilo dosepe 2. septembra 1935. Kritje je s rednimi državnimi dohodki in s dokladami na premoženjski davki. S tem posojilom se imajo v glavnem kriti tekoči izdatki države in vzeti možnosti spekulacij s dolarjem.

Radi pomanjkanja denarja, ki je nastopilo z ustanovitvijo tiskalnega stroja drž. banke, so bile posamezne dežele prisiljene, izdati svoj lastni denar s stalno vrednostjo, ki se krije z vsem premoženjem in dohodki dotičnih dežel. Iz istega vzroka je bilo izdano tudi za 600 milijonov zlatih mark zakladnih nakaznic z obrestnimi listi po 6%.

Če bodo vse te silno kompletirane mere, ki smo jih podali le v najglavnejših obrih, pomagale nemški valuti, se pač danes z gotovostjo ne da trditi. Nemška marka je zadnje dni kopet nekoliko vzvalovala. V decembru se je obtoč bankovec ponovno pomnožil in je znašal okrog 500 trilijonov papirnatih mark. Vendar se s kompetentne strani zatrjuje, da se ni bati opetne inflacije in da ta pomnožitev bankovcev izvira od tega, ker je državna banka v zadnjem času nakupila zelo veliko množico deviz. Takas državne banke za prvi teden januarja pa je prvi, ki poroča o znižanju števila papirnatih mark, in sicer za 10 trilijonov.

Vrhu tega se snuje v svrhu končne rešitve nemškega valutnega vprašanja nova emisijaska banka, katere središče naj bi bilo v Švici. Nemški finančni krogi računajo, da bo Nemčija že v aprilu t. l. spravila v promet končne nemške novčnice zlate paritete. Tako hitro pa skoro gotovo še ne bo šlo, vendar se za enkrat izgleda končne rešitve zamotanega nemškega valutnega vprašanja ugodni, ker se obeta tudi ravnovesje v državnem proračunu po znatno povišanem davkih in omejitvi državnih izdatkov le na najnujnejše. Volja je dobra, ako ni sila razmer močnejša.

VESTI IZ PRIMORJA.

Volilni red in Primorci. — Volitve v Italijo se bodo vršile 6. aprila. Vrile se bodo na podlagi novega volilnega reda, ki je vnaprej jamči za zmago fašistovske stranke. Nas zanima novi volilni red predvsem radi parlamentarnega zastopstva Jugoslovancev v Italiji. V tem oziru pride v poštev razdelitev države na volilna okrožja. Za naš življenj pride v poštev volilno okrožje Julijska Krajina, sestojeca iz furlanske, tržaške in istrske pokrajine ter Zadra. Vsi Jugoslovani so torej v enem edinem volilnem okrožju in to ne bi bilo napačno, ko bi volilni red ne določal, da mora vsaka stranka postaviti svojo kandidatno listo v dveh volilnih okrožjih. S tem pa je zadan Jugoslovanom težak udarec. Ne samo, da pridejo jugoslovanski glasovi v poštev samo kot manjšinski glasovi — večinoma bodo itak imeli fašisti — naši voditelji bodo morali gledati, da dobe v kakem drugem volilnem okrožju 300 podpisnikov kandidatne liste. Na beneške Slovence ne moremo računati, preostaja torej samo kompromis s kako drugo stranko ali pa s tirolskimi Nemci, ki so v tem oziru znatno na boljšem, ker bodo s lahkoto dobili 300 in tudi več podpisnikov v Julijski Krajini. Zaenkrat je skoraj gotovo, da bodo Jugoslovani stopili v stik z Nemci, ker bi bil vsak drugi korak neprimeren in narodni stvari morda celo škodljiv. Skoro gotovo je tudi, da bodo ali Nemci na roko, čeravno niso njihove simpatije za naš življenj baš posebno velike. Vsekakor pa bodo imeli Jugoslovani v rimski zbornici le dva zastopnika, kajti na manjšine odpade v Julijski Krajini komaj 8 mandator, na katerih bodo participirale vse stranke in tudi večinska stranka fašistov samih. Toda to ne more spreminiti zgodovinskega dejstva, da je pretežna večina prebivalstva Julijske Krajine slovenska, kar so jasno pokazale zadnje volitve.

Fašistovski volilni manevri na Primorskem. Komaj se je raznesla vest, da bila razpuščena poslanska zbornica in razpisane nove volitve, so že pričeli fašisti s podvojeno agitacijo za vstop v fašistovsko milico. Ta stvar sicer ni nova, toda z ozirom na današnji položaj je dobila povsem drugačno lice. Italijanski volilni zakon določa, da ne smejo aktiv-

ni vojaki do maršala voliti. Ta določba velja tudi za fašistovske milice. Ako bi jim ali naši mladenci, ki so odslužili svojo vojaško rok v italijanski armadi in tudi drugi, ki bi se hoteli oblačiti v črno srajco, na limonice, ki Italijani dosegli dvojni uspeh. Prvi bi omenjene nove vojske milice za časa volitev lahko mobilizirali in jim s tem onemogočili izvršitev njihove volilne pravice, na drugi strani bi s tem zanesli v slovenske vrste razder in bojazen pred poturicami. Toda narodna zavest našega primorskega življa nam jamči, da bodo njihove nakane spodletele in ostale jugoslovanske vrste — razen nekaj izjem — strnjene.

SLIKE IZ NASELBIN.

Renton, Pa. — V zimskih dneh se rad usedam k moji 'ljubi' in Prosveto rad berem, ker je to delavski list. Pa še nisem opazil dopisa iz naše nasebine. Kaj je neki temu vzrok? Slovencev je tu dosti, pa se nihče ne oglasi. Hvaliti se res nimamo s čem, a poročati kaj v javnost je vendarle dobro. Čisto pomalem delamo, po dva dni na teden in včasih tri dni, kakor se jim pač zljubi. Če vidijo, da smo spočiti, pa nas pokličejo s parno piščalko še drugi dan.

Pust je tu. Fantje, na noge, da ne bo prepozno! Kdor jo hoče dobiti še ta pust, naj se prav hitro spusti za njo, zlasti ker je letos prestopno leto. Upanje gojim, da bo še mene katere vprašala, če jo hočem, ako me ona hoče. Radi gotovosti, če bi se naše nadeje morda ne posrečile, pa smo vseno ustanovili tu pečlarski klub, pa nas je še premalo, da bi dobili številko, imo pa še imamo, in sicer zelo romantično: Pečlarski rokmarin. Uradnike še imamo, zapiskarja pa ne moremo dobiti. Jaz nisem sposoben za važno zapiskarsko pisavo, ker mislim, ko imam pero v roki, da je treba z njim udarjati kot s krampom.

Prav vesel me, ko vidim, da pečlar za svoj dopis, a še se oglasi pečlarice, sem pa še rajši, da tako vemo tudi pečlariji, kako se godi pa njim. Ko bomo izvolili pri nas zapiskarja, bo še kaj več poročane odtod, kako se nam godi pečlarjem, za sedaj pa prenehaj iz respektu do častitega uredniškega kosa.

Pozdravljam vse pečlarje in pečlarice po Ameriki. — Naročnik in pečlar.

Philippi, W. Va. — Razmere za delavce so srednje. Nekateri premogovniki delajo vsaki dan, drugi polovično, nekateri pa zopet počivajo. Bar Jay Coal Co. obratuje Moorall rov s polno paro, kjer je zaposlenih precej Slovencev — 12 družin. Dolgo časa ni bilo smrtnih nesreč v tem rudniku (pred sedmimi leti je ubilo Američana) ali dne 4. februarja je usoda zadela nesrečnega Franka Nagode, ki je šel zdrav in vesel na delo, kot običajno ob 2:15 popoldne dne 4. februarja. Med delom se je vrgla nad njim plast kamenja in ga potlačila, da mu je pokockovalo drob. Poslali smo ga v bolnišnico v Elkins, W. Va., z upanjem, da se okreva, ali zastonj. Naslednjega dne, 5. februarja zjutraj ob 7:17 je preminul.

Pogreb se je vršil dne 6. februarja civilno na Fraternity pokopališču. Pokojni Frank Nagode je bil naprednjega mišljenja in priljubljen med tukajšnjimi ljudstvom. Bil je član društva št. 437 S. N. P. J., katero je izkazalo bratsko ljubezen do izgubljenega brata. Istotako je bil pokojnik član U. M. W. of A., katere člani so se tudi udeležili polnočnega pogrebu.

Pokojni Frank Nagode je bil doma iz Spodnjega Logatca, hla na št. 20. Star je bil 26 let. Tu zapuša žaljudo soprogo in 21 mesecev starega sina, v starem kraju pa starše in več svojcev.

Članom društva Slovenski premogar, št. 437 S. N. P. J. in članom U. M. W. of A. se lepo za hvaljujem v imenu soproge pokojnika za tako številno udeležbo pri obkovanju mrliča in pri pogrebu ter tolažbo v žalostnih urah. Družini Nagode moje sožalje. — J. J. Z., tajnik društva.

Ali veš, kakaj se tvoj deček tako rad potopa s drugimi dečki in uganje rane "porednosti"? Odgovor na to in mnoge uganje v obnašanju otrok najdeš v knjigi "Zakon biogenesije", katero dobiš pri Knjižarni matič SNFJ.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 8. aprila 1904.

Podporna Jednota

izbora 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2637-38 SO. LAWRDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESEK:

Predsednik Vincent Calmar, podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. 7, Box 51, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagotajnik John Vegrich, urednik glasila Joka Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godec.

POROTNI ODESEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenkhar, Box 376, Barberton, Ohio, Fred A. Vidar, Box 673, Ely, Minn., John Tardiff, Box 92, Hendersonville, Pa., John Godec, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2637-38 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 222, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: John Godec, 14231 Pepper Ave., Cleveland, O., Anton Sular, Box 104, Green, Kans., so jugoslov. Max Mare, Box 108, Buhl, Miss., so evropski. Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zalta, predsednik, 2638 W. 39th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5817 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 4404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Zdravstveni odbor:

Predsednik: Frank Alst, 5124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., John Ovan, 2638 W. 39th St., Chicago, Ill., Joe Shuh, 4404 Otten Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Av., Cleveland, O. POZORI! — Korrespondenca s gl. odborom, ki deluje v glavnem uredni, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na poslo gl. predsednika so poslani Predsedniku S. N. P. J., 2637-38 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NALOŽI: Bolniške tajništvo S. N. P. J., 2637-38 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote volbe so poslani: Tajništvo S. N. P. J., 2637-38 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI S BLAGAJNISKIMI POSLI so pošiljajo na: Glasilo: Glasilo S. N. P. J., 2637-38 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru so naj pošiljajo Frank Zalta, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je spodaj.

Vsi pismi na gl. porotni odesk so naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, namena, oglaš, nepošilja in spisi vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2637-38 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Povest starega rudarja.

(Piše Anton Rechar.)

(Dalje.)

Dolgo smo poslušali njih evljenje kakor pes harmoniko, ob enajstih, ko je bilo že vsega preveč pa sta stopila naka na 'pin', pozvala sta društvenega blagajnika in mu velela: "Plačaj godcem vsoto, kakor smo se pogodili, potem se pa imajo kar brá izgubiti iz dvorane." Dobili so vsak šest dolarjev, kot se je glasila pogodba, a oni se niso hoteli nečastno odstraniti. Vmešalo se je še par slovenskih korenjakov, a v tistem trenutku se je začel padati kozarec. Pometli smo dvorano, v kateri je bilo kakš dva palea blata, ker je tisti dan deževalo, a s blatom smo stirali ven tudi neboljene godece in pometali za njimi njih instrumente. Zmetali smo jih ven, a topli jih nismo, kar je bilo pozneje tudi za nas prav dobro. Zapirli smo vrata za njimi in nadaljevali z zabavo. Mlad Italijan nam je prav dobro igral na harmoniko in mi smo plesali. Pa nekajeno veselje ni trajalo dolgo. V dvorano se je pri oknih pričelo suti kamenje z opeko. Vrata, ki so vodila po stopnicah v klet, niso hitro odprli in spravili v klet nase žene in otroke, fantje pa svoje zaročenke. Devet se nas je zbralo, pogovorili smo se in smuknili nevidno skozi okno, da presenetimo naše nasprotnike, ki so zijali skozi razsvetljena okna in metali kamenje v dvorano. Nismo jim priznali ter jih prav po slovensko namlatili. Cepali so na tla, drugi pa so jo pobrisali. Po dovršenem delu smo smuknili hitro v dvorano, izpustili žene in dekleta ven in hitro odšli domov.

Komaj kake pol ure je poteklo, ko sem poleg z mojo malo družino, še sem začel trkanje. Na vprašanje, kdo je, mi je pezal obklovalet povedal, da je mestni policaj, ki je vprašal, če sem jaz hišni gospodar. "Da, jaz sem," sem rekel.

"Ali vi kaj veste o velikem tepešu?"

"Jaz vam ne morem povedati ničesar," sem hitel zatirjati, "ker smo legli k počitku že ob osmih. Lahko noč!"

Šli so. Kakor pri nas, tako so opravili pri vseh slovenskih družinah. Ker smo po svojem upravičenem delu tako preudarno šli domov, nam sicer ni mogel nikdo kaj zalega, a naši nasprotniki so se tedaj organizirali in pridrveli so se tisto noč nazaj. Udrli so v dvorano in notri so pričeli piti nase pivo ter jesti naš lonč. Pa tudi oni se niso dolgo radovolili. Vstopili so mestni policaji in kar je bilo mogoče spoja, vse so uklenili in jih pozapirli v hlev nekoga farmarja.

Drugi večer se je vršila obravnava pri mirovnem sodniku. Poltisti, ki jih je imela v rokah volitja, so morali plačati stroške arizije in škodo, ki so jo povzro-

čili dvorani. Mi pa še k obravnavi nismo bili poklicani, ker odbor za dvorano je bil tisti, ki je poklical policije in zastopal nas. Od tistega časa nismo bili več 'greenhorni', kot so nas dotlej doledno nazivali. Bilo je pač potrebno, da so nestrpnosti nekoliko obustili trdo slovensko post. Ko smo drugo leto obhajali svojo obitnico z veselico, so pa tudi oni že bili delovna naša društveni bratje in so se z nami prav dobro zabavali. Tako smo še danes prijatelji med seboj in med nami vlada najlepša zastopnost.

Največ ugleda smo še dobili, ko smo se ob času volitev pričeli abirati v volilnih prostorih. Tam so uvideli, da tudi slovenski narod hodi po pravi poti in se zaveda svojih pravic. V naši nasebini je bila socialistična stranka najmočnejša. Ko so domašini to videli, so se pričeli nekateri od nas odmakati. Šelili so se proč, a ne farmarji, pač pa tisti, ki so stanovali po kompanijskih 'baksah.' Videli so, da si Sloveni kupujemo zemljišče od farmarjev in si gradimo naše domove, pa so začeli toliko pogostejše odhajati. Saj njim je bilo tudi lahko oditi. Vzel je vsak svoj kovček in je šel. Prodali niso imeli česa in njih slovo je bilo v mnogih slučajih kar čez noč. Naši rojaki se selijo drugače. Rojak bo prvo prodal svojo hišo, natočil svoje pohištvo na železniški voz in se prav lepo poslovil od svojih sosedov, potem bo šel odšel.

S tem sem dosegel nekako leto 1907. To je tudi leto, ko sem bil na obisku v ljubljeni domovini po Nemškem, po Ogrskem in pozneje na slovenskem Štajerskem.

Lepo sem bil sprejet pri svojem svaku. Njegove žene, moje sestre, je ni bilo več, gospodinja pa je njena hči. Zgovorna sva bila v svakom pri kozarec pristnega. Naslednjega dne je rekel, da ne gre delat, ker sem prišel jaz, da se bo lahko z mano kaj pogovoriti po dolgi odsotnosti. Rekel sem mu, da grem na mirodvor, kjer sta pokopani sestri in on me je spremljal proti farni cerkvi.

(Dalje prihodnjic.)

French Line

HITRA VOJNJA V JUGOSLAVIJO

NEW YORK-HAVRE	NEW YORK-HAVRE
ROCHAMBEAU	Feb. 27
SUFFREN	Mar. 6
LA SAVOIE	Mar. 13
CHICAGO	Mar. 20
PARIS	Mar. 27

Pisni pol knjižice v narodni domovini zastopnikov ali na gl. uredni.

FRENCH LINE

133 North Dearborn Street, Chicago, Ill.
19 State Street, New York

Ameriška zgodovina 613 pred Kristom.

Uspeh preučavajo, ki jih je do-
vršil dr. H. J. Spinden, predsed-
nik muzeja Harvardске univerze,
je da se je ameriška zgodovina
izpopolnila za 600 let pred Kri-
stom. V pred kratkem objavljene-
m naznanilu so najzgodnejši
najdeni zgodovinski zapiski te de-
žele natančno z dne 6. avgusta
leta 613 pred Kristom in drugi z
dne 10. decembra, 580 pred Kri-
stom.

Ta dva datuma sta bila gnan-
stveno dognana po doslednem pri-
merjanju našega gregorijanskega
koledarja s koledarjem, ki ga je
imelo v Centralni Ameriki živelo
nekdanje majajsko plemo Indijan-
cev. Ključ za rešitev napisov z da-
tumi je dognal s svojim delom dr.
Spinden po odkopanih napisih v
razvalinah mesta Copana v Za-
padnem Hondurasu ter mest Ti-
kala in Palenque.

Napis, ki so jih stolmasti do-
kazujejo, da so bili pred davnimi
tisočletji živeli Indijanci ne sa-
mo visoko duševno razviti, tem-
več so bili tudi dosti na višji stop-
nji razvoja v računstvu kakor pa
stari Grki ali Rimljani.

S pomočjo zaznamovanja vseh
različnih nebesnih pojavov, ki so
se takrat vršili, in primerjanjem
razdobji, je bilo mogoče natančno
dognati datum, kdaj je bil po na-
šem koledarju datum, kot so ga
zaznamovali Majanci.

Po najnovejših dognanjih, pravi
dr. Spinden, da lahko smatra-
mo danes še nepoznano majajsko
pleme za takrat najbolj popolno
duševno razvito, ki je imelo svoje
matematike, genije, zvezdovedce
in mislece. Da so bili v računstvu
celo popolnejši kot smo danes, se

lahko smatra iz tega, da v tocu
2000 let se niso zmotili niti za
en dan. Koledar so imeli natan-
čno preračunani po solnčnem gi-
banju, natančneje kot ga imamo
danes. Imeli so svoje knjige, ki
pa jih je, žal, uničila španska ka-
tolikška inkvizicija, ki je docela
razdejala ostanke vzorne nekda-
nje indijanske kulture in civilizac-
ije leta 1561 v Yucatanu.

Rešitev majajskih pismenk in
datumov je velika pridobitev k
spolnitvi zgodovine. Z reševa-
njem so se ukvarjali že mnogi
nemški, francoski in španski uče-
njaki, a končno se je posrečilo
jih razrešiti Američanom.

Življenski spomini Kata- rine Schratt.

Z Dunaja poročajo, da se je biv-
ša prijateljica Franca Jožefa I.,
Schratt, odločila, da začne pisati
svoje spomine. Doslej je imela za
vse take prošnje gluha ušesa. Mo-
goče jo je pripravila zdaj do tega
lepa vsotica 70 tisoč dolarjev, ka-
tero ji je ponudil za njene spomi-
ne neki ameriški založnik. Knjiga
bo obsegala poleg drugega tudi
200 originalnih pism rajnega ce-
sarja, večinoma kratka pisma, ka-
kor jih je navadno pisal. Ker je
bila Schrattova skozi 50 let naj-
intimnejša prijateljica cesarjeva,
se bodo med drugimi nahajala pi-
sma iz resnih zgodovinskih časov
habsburške dinastije. Pri pisanju
spominov bo stal Schrattovi na
strani dunajski pisatelj Feliks
Doermann.

Schrattova je bila lepa, sveža,
vesela deklica, katero je spravi-
l dunajski gledališče Henrik Lau-
be. Od tu pa ji je omogočil v dvor-
ne kroge, kjer je s privoljenjem
cesarice Elizabete postala prijaj-

teljica cesarjeva. Triindvajsetle-
ti se ji je prvi približal Franc Jo-
žef in ji od tega časa ostal zvest:
do svoje smrti. Nastal je v je-
Hietzingu, prav blizu Schoen-
brunnu in jo tu vsak dan obisko-
vali zlasti v zgodnjih jutranjih u-
rah. Poleti pa se je morala prese-
ljevati v Ischl, kjer je stanovala
zopet prav blizu cesarjevega gra-
du. Cesar, ki je bil sicer zelo ne-
zaupljiv in prikrit, je bil v njeni
navzočnosti zelo dostopen. Tu je
v družbi Palurerja in Schulza igral
vsak dan tudi svojo tarok-partijo.

V hvalo se mora šteti Schratt-
ovi to, da ni svojega velikega vpli-
va, ki ga je imela na cesarja, ni-
kdar izrabljala v politične ali o-
sebnne namene. Cesar jo je zaradi
javnosti omočil z nekim madžar-
skim grofom, kar ga je seveda sta-
lo mnogo denarja. Prevelikih
svot pa stisnjeni mož tudi pri nje-
ni razmetaval. Začetkom tega sto-
letja se je dvignila proti Schratt-
ovi duhovščina, pa ni nič dosegla.
Več sreče so imele približno isto-
časno avstrijske nadvojvodinje, ki
so zahtevale, da mora cesar
Schrattovo odstraniti. Ta se je res
oddaljila za nekaj časa. Toda ce-
sarja je to toliko potrla, da je na-
stopil njegov osebni zdravnik in
Schrattova je zopet prišla na sta-
ro mesto. Schrattova je prenehala
s svojim sodelovanjem v gledali-
šču prav kmalu samo zato, da se
je mogla popolnoma žrtvovati za
cesarja, kateremu je ostala zvesta
do konca. Na cesarja je imela ve-
lik vpliv če ni bilo že nobenega
sredstva več, da bi se popravila
kaka krivica, tedaj je bilo treba
spiraliti na Schrattovo. Igralka
Helepa Odilos je dala s pomočjo
svojega ljubimca barona Rot-
schilda zapreti v norišnico svojega
soproga, komika Aleksandra Gi-
rardi. Poskušali so dobiti Girar-
dija iz norišnice na razne načine,

oda nič ni pomagalo. Tedaj pa so
se obrnili na Schrattovo in res je
pokazal Franc Jožef, da je cesar
več kakor baron Rothschild.

Zanimivo je, kaj bo vse napisala
Schrattova. Če bo pisala samo,
bo knjiga gotovo zgodovinsko po-
litično delo, če ji bodo pa pomaga-
li razni pomočniki, bo pa knjiga
sicer pikantna, toda vsebovala bo
mnogo nerisnice.

Japonske žene.

Zapadna kultura ni prinesla
Japonski samo znanost in indu-
strijo, marveč je v kratki dobi a-
similacije temeljito izpremenila
tudi misel in vrednote življenja.
Strogi predsodki o tujem vplivu
so izginili in izginjajo čedalje
bolj. Tudi japonska žena, ki je
sicer na zunaj ohranila stare obi-
čaje, je prožeta z modernim femi-
nističnim gibanjem in se bori
proti prejšnjemu suženstvu. V
njeni duši se dogaja tiha revolucija.

Knjige o Japonski zastarijo
kmalu. Chamberlain in Hearn, ki
sta posvetila Japonski toliko lju-
bezni in študija, bi bila v nepri-
jetnem položaju, če bi primerjala
njuna dela z današnjim stanjem.
Japonska žena je bila tedaj slad-
ka in ponižna, polna usmehljaja
in pokornosti. Z večnim smehljaj-
em, vedno podložna, se ni zave-
dala moške sebičnosti. Smatrala
se je za inferiorno bitje in po tej
zavesti je usmerila tudi svoje ne-
hanje in delovanje. Bila je pono-
sna in obenem zadovoljna s svojim
suženjstvom.

Kaibarov zakonik, sestavljen na
podlagi stoletnih izkušenj začet-
kom 17. stoletja, je ostal do pred
tridesetimi leti neizpodbojno pravi-
lo domačega ognjišča. "Sproga
— pravi Kaibara — mora sma-
trati moža za boga, ga častiti in
mu služiti. Spoštovati ga mora kot
nebesa sama." Stari narodi so i-
meli navado, da so pustili žensko
dete ležati tri dni na golih tleh.
To naj služi za primer, da je mož-
ki podoben nebesom, ženska pa
zemlji."

Po teh obljubah ni težko sodi-
ti, kakšno stališče je imel nežni
spol. Izražalo se je v eni besedi:
poslušnost. Poslušnost napram o-
četu, zaročenec, soprogu in bratu.
Ljubosumnost je pomenila greh
tudi, če bi prišel soprogo domov z
ljubico. Žena je morala takoj vsta-
ti in prepusiti svoje ležišče —
po moževi želji. Tako je zahte-
val Kaibara. Štela je ure spanja
in molitve: "Vendar ni treba mo-
liti preveč, ker bog bo vseeno
skrbel zanj."

Toda Kaibarov nauk nima več
učencev. Zgradil je prinesel mož-
kemu stroj, ženski pa zavest nje-
ne osebnosti. Kaibara je izgubil
trditev v mestih in njegovi nauki
izginjajo tudi že iz vasi. Ženska
noče biti in tudi ni več sužnja mo-
ža. Doma in v uradu se bori za
enakopravnost z možem in neda-
vno je bilo ustanovljeno žensko
društvo, ki propagira, naj nobena
ženska ne poroča moškega, ki se
vedno prisega na Kaibara. Toda
Japonke gredo še dalje. Navdu-
šene po ameriških izletnicah in
ženskih glasilih zahtevajo v dr-
žavi, ki je veljala še pred nekaj
leti za necivilizirano, glasovalno
pravico.

S tem je Japonka celo preko-
sila svojo evropsko tovarišico.

Nekdaj ni imela Japonka pro-
ste izbire moža. In tudi ne možki.
O tem sta odločevala hišna pogla-
varja in gorje mu, kdor bi se pro-
tivil.

Profesor Chamberlain pripove-
duje, da je tekem svojega 20let-
nega bivanja na japonskih otokih
prisostvoval samo eni poroki, iz-
virajoči iz gole ljubezni in še ta
dva poročena sta bila vzgojena v
Ameriki. Časi pa so se izpremeni-
li. Stari običaji so ostali morda še
kje na deželi, toda večidel se Ja-
ponci ženijo po lastni volji. Jasno
je, da je bila v nekdanjih časih
ljubezen nasilno zamorjena in da
je iskala duška v pesmi in knji-
gi. Japonske narodne pesmi so
polne nežne miline in romani ob-
delujejo ljubezensko snov. Je pa
še ena uteha, ki so jo imeli nek-
danji zaljubljeni, ki je ni mogel
zabraniti niti Kaibara. Smrt. Ve-
čina japonskih samomorilcev je
poklala tolažilno smrt radi ne-
srečne ljubezni. Zaljubljenca pa
nista vzela vrvi, marveč splezala
k žrelu vulkana in se vrgla v žar-
čo maso. Strakilo ju ni, da bo-
sta na onem svetu sprejeta od bo-
ga temine.

Čeravno pa se danes ljubezen-
ski zakoni množijo, so razporeke
vedno pogostejša prikazen. Je
pač to slaba stran ljubezenskega

zakona tudi pri nas. Tudi v tem
ne zastajajo Japonci za svojimi
kulturnimi nositelji.

Škoda ga je in — njego- vega kevdra.

New York. — Zelo žalostne ve-
sti so prihajale iz Washingtona,
da so sitni prohibicionisti agenti
je iztaknili zalogo mokrte, ki jo
je hranil tajnik poljskega posla-
ništva v svojem stanovanju dr. V.
Sokolovski.

Prijeli so ga z vsem njegovim
zakladom šnopa in dobrih vin.
Njegovo stanovanje in klet, vse
je bilo preobloženo prav kakor
kleti plavokrvnih poljskih zlahč-
čev. V njegovih shrambah so ka-
kor vojaki stale na polceh v lepi
vrsti steklenice pri steklenici, vse
napolnjene z dobro žganico. S še-
petanjem so razni diplomati po-
spešili, da je postala javna taj-
nost, da Sokolovski ne hrani do-
bre kapljice samo zase, pač pa
tudi rad postreže. Pa šepetanje
je na žalost mnogih šlo predaleč,
Sokolovski je moral zapustiti svo-
je shrambe, žel je, žalujejo ostali
pa izražajo sedaj svojo tugo.

Eden njegovih najboljših pri-
jateljev, odlični kongresnik je
javno povedal, da mu je zelo žal
za Sokolovskim, ker veselilo ga
je, da je sploh imel čast poznati
tako dobrodušnega moža (kot je
bil Sokolovski s svojim šnopom).
"Bil je visoko omikan gentle-
man." Človek kaj lahko spozna,
kako zvenijo te besede, kakor bi
slišal trkanje kozarec. Pri od-
hodu je dotični kongresnik vzkli-
nil v poslovnem pismu Sokolov-
skemu: "Bog te blagoslovi!"

Dr. Sokolovski se je vrnil na
Poljako. Človek bi mislil, da je
mož odločen nasprotnik prohibi-
cije, toda treba je poznati diplo-
mata. Prohibicija je baš njemu
v Ameriki dobro nesla, zato mu
je zadišala, da se je izrazil, da bo
na Poljskem uvedel močno giba-
nje za prohibicijo.

Razno.

Čudno divjaško plemo.

Vsa človeška plemena so poka-
zala, da se razvijajo navzgor v
stadij civilizacije, je pa eno ple-
me, ki dela izjemo, kakor poroča
profesor Bacer, antropolog na
Dunaju, pisec v nekem nemškem
medicinskem žurnalu. To plemo
spada k Malajcem in živi na oto-
kih Celebes v holandski Zapadni
Indiji.

Domačini teh otokov se pola-
gajo razvijajo nazaj v nižje sta-
dije, in če se bo ta razvoj pri njih
nadaljeval, se bodo nekoč izpre-
menili v opice ali opicam podobna
bitja, piše Bacer. Vsi domačini
so levničari, imajo dolge roke,
žive na drevesih, prijemajo z no-
gami ravno tako lahko kot z ro-
kami in z zobmi meljejo, kakor
jedo, kakor opice.

Bacer piše dalje, da je človek
prišel rabiti desno roko v dobi
brona. To je bilo prvo znamenje
civilizacije. Divjaki na otokih
so pa v svojem socialnem razvoju
še vedno tam, kjer je bilo člove-
štvo v kameni dobi, torej pred
vsako civilizacijo.

Moderna alkimijs.

Danski učenjak dr. Schmidt je
nedavno odkril nenavaden pojav.
Dolga vrsto let je delal poskuse z
ribami. Cele generacije rib je go-
jil v vodi, ki je imela določeno
temperaturo nego voda, v kateri
so ribe živele poprej. Pri vseh
vrstah rib, s katerimi je eksperi-
mental, je dognal, da se pod
vplivom razlike v temperaturi iz-
preminja celo fiziološko bitje rib.
Ribe so se izpremenile po veliko-
sti in obliki, po telesnem ustroj-
stvu in tudi po notranji struktu-
ri. Rezultati dr. Schmidta so že
danes baje neoporečni, ker svoje
trditve o spremembah lahko do-
kaže v akvariji, katere ima v svo-

jem laboratoriju nedaleč od mesta
Kopenhagen.

S svojimi poskusi je danaki
členjak ponovno dokazal pravi-
lost Darwinove teorije o postan-
ku in o prilagoditvi bitij materij-
alni sredini. Novost pa je dr.
Schmidt to, da postavlja eno za
prvo mesto pri postanku vrst tem-
peraturo, dočim se je na tempera-
turo doslej malo oziralo ali pa
sploh ni oziralo. Temperatura je
v teoriji o postanku vrst neizmen-
nega pomena, in zdaj se, da je
važnejša nego mnogi dosedanjši
nitelji, ki povzročajo izpremembe
živalcem carstvu.

Praktična važnost Schmidto-
ga odkritja bo nedvomno še večja
od teoretične. S Schmidtovim
kritijem smo dobili v roke ključ
s katerim bomo lahko ribe navi-
nost preustvarjali. One, ki niso
po volji, bomo lahko iztrebili
koristne pa prilagodili in pomno-
žili. Lahko jih bomo oplemenja-
vali, da bodo še popolnejše kakor
so sedaj.

Žaba brez možganov. Anglijski
prirodoslovec profesor Wilber
Cornell je imel nenavaden žab-
ki je živela pet let brez možga-
nov. Profesor je žabi odvzel mož-
gane, da na svojem objektu dok-
že svojim slušateljem, kakšne
funkcije živalskega organizma so
vise od možganov in kakšne od
drugih organov. Žaba brez mož-
ganov je imela samo delno zavest.
Kretala se je leno, kakor zaspa-
lo človek. Navadni živi so bili v
hranjeni, tako, da je žaba hih
gledala okoli sebe. Toda manj-
ji je vsak čut spoznavanja. Kada-
so postavili pred njo hrano, ni ve-
dela, kaj bi z njo. Morali so
vselej mehanično nahraniti. Ko
ni znala požirati, so ji potiskali
hrano, ki je obstojala iz koščkov
mesa ali ribe, globoko v govtano-
da so na ta način izvali v
fleksivne gibe požiranja. Sam-
od sebe se žaba nikoli ni ganila
mesta. Le če so jo kdaj dotak-
nili, je reagirala. Ponavadi je
skočila. Če so jo dali v vodo,
brezala okoli sebe dokler ni za-
la na kakšno oporišče. Če so jo
obrnili na hrbet, se je zopet po-
vrgla na trebuh itd. Dolgo ča-
je žaba služila profesorju za eks-
perimente, naposled pa so jo
profesor naveličal in jo je usm-
til. Eksperimenti so mu postali
predolgočasni, ker se njegovi
šateltji niso mogli iz njih naučiti
nič pametnega ali koristnega.

ISČEJO SE:

1. John Salter iz Litije, Slove-
nija;
2. Josip Aljančič iz Kovara, s-
kraj Kranj;
3. Johan Žerovnik iz Ljublje-
ne, živel v Chicagu;
4. Janez (Ivan) Sušnik iz Zla-
še, okraj Kamnik, Slovenija, ži-
vel v državi Illinois.

Vsako, ki bi kaj vedel o gori-
menovanih osebah, je naprosen,
da javi na naslov: Consulate Ge-
neral of the Kingdom of the Serbs,
Croats and Slovenes, 936 North
Michigan Ave. — Chicago, Ill.

ZENITVENA PONUDBA.

Fant, star 36 let, se želi se-
znani in Slovenko v starosti od
22 do 32 let v svrhu ženitve.
Starejša ne vzame. Zelo
da je dobra gospodinja in do-
brega značaja. Jaz sem po-
šten in delaven človek in zato
želim dobro družico. Če ka-
tera resno misli, naj piše na na-
slov: "Zenin", 2657 So. Law-
dale Ave., Chicago, Ill. (A.S.)

ZA KUHANJE PIVA DOMA

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor
in vse druge potrebščine. Poskusi
in se prepričajte, da je doma pri-
kuhanje vedno le najboljši in za-
stekleni. Dobiti je tudi zbirko
steklenic in raznih loncev, itd.
Mi vam dostavimo naročilo po po-
šti, točno v vse kraje.
Grocerijam, sladničarjem in v
dajalne železnice damo primeren
post pri večjih naročilih. Pišite
informacije na:
FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

VABLO NA

VELIKO MAŠKERADNO VESELICO

katero priredi

SLOVENSKI DELAVSKI DOM, NA MAXHOM, PA.

dne 1. marca 1924.

Pričetek veselice točno ob 7 uri zvečer.

VSTOPNINA za moške je 50 centov.

Ženske, otroci in maske so vstopnine prosti.

Členjeni rojaki in rojakinje vabljene ste, da se polnostevišno
vdeležite te veselice, dovolj bo izvrstne zabave za vse. Na ti veseli-
ci bodo razdeljene tri nagrade maskam, prvo dobi najp. memb-
nejša, drugo dobi najlepša in tretjo pa najg. maska.
Za obilno vdeležbo se vam priporoča

ODBOR!

GOSPA SILVIJA.

Spisal IVO SORLI.

(Dalje.)

— Kot postranskega in precej hudobnega
opazovalca! Da, oviraš in razdiraš! Ampak zdaj
ti bom jaz povedal odkritosrčno besedo: Že prej
ne ni je večkrat zasedlo in danes si precej jasno
povedal, česa na primer sumiš tudi mene: da se
mešam jaz, sin sodnijskega predsednika, med vas
kmetske in tovariške sinove in se vam postavljam
celo na čelo samo iz čistihlepega, da bi namreč po-
vas zlezel navzgor. Res ne razumem, zakaj me po-
tem trpiš pred seboj. Ali pa, da se ne vplješ kar
med socialiste, kamor te od vedno vleče srce.
Kar izstopite — ti in še ostali kmetski in delav-
ski sinovi!

Zlogar se je na glas zasmejal.

— Evo, logika voditelja: ne on, nego vsi pri-
stajši naj odstopijo, če jim on ni po godu. Toda
verjemi mi, da vsaj jaz ne čutim res ničesar pro-
ti tebi. Nasprotno: naravnost potreben se mi
zdi, neobhodno potreben; zakaj jaz ne bi bil
ustanavljal nove stranke, ti pa si jo. Motivi so
precej postranskega stvar; in celo če bi te vodile
res le tisti, ki misliš, da ti jih jaz potikam, sem
prepričan, da se jih ti resnično ne zavedaš. Pa te
je res gnal le tvoj temperament na plan: čutil
si potrebo po javnem delu; in ker si razumel, da
bi te stari še dolgo ne pustili zraven, si si zbral
krog, kjer boš imel takoj besedo. Tako vidim te-
be. Kar se pa mene tiče, ne bo nič škodovalo, ako
nas je nekoliko tudi takih, ki bomo voz malo za-
virali — večina vas je itak za naglo vožnjo. U-
pam, da bo tudi Zevnik za zavoro. Čeprav —

— No! Kaj, čeprav? je vprašal Humar oči-
vidno še precej spravljen.

— Čeprav mogoče zanj ne bo dobro, da se
nam je pridružil. Nekdo mi je davi pravil, da mo-
žev materialne razmere še niso dovolj trdne.
Namreč, da bi ga lastni dosedanj prištajši iz ma-
ševnosti lahko čez noč podrl. Tembolji, ko se je
baje v zadnjem času — ravno, da bi si čim prej
opomogel — spustil ravno s temi ljudmi vred v
neke zemljiške špekulacije. In tako bi ga baje
lahko brez poklonov pogнали v nesrečo, v kon-
kurs in ne vem še kam.

— Dokaz več, kako nam je pred vsem po-
treben lastni denarni zavod. Naj si slišal Mrharja.
In če se lotita stvari on in Močnik. Imamo v dveh
meseceh lastno banko. Potem pa naj pridejo! Je
Humar živahno razvijal.

— In ta banka naj začne s tem, da se loti re-
ševanja bankoterterjev? Kaka pridobitev je potem
sploh Zevnik? Komu bo pomagalo? Njemu ue,
ko bi bil tam najbolj na varnem, kjer je bil do-
slej in bo imel z našim reševanjem najmanj tež-
ke ure in stroške. Stranki še manj, ker bo mož, če
skrajna v resnici njen suženj, voditelj le po imenu.

— S tabo ni mogoče razpravljati! Ti vidiš
vse le črna! se je razjeklil Humar. Prepusti to
ljudem, ki vnaš tu menda malo več razumejo
od tebe.

Prišla sta bila do vogla ulice, kjer je stano-
val Zevnik v villi, svetleči se izza dreves.

— Ti greš zdaj tja? kaj ga dobiš doma? je
vprašal Zlogar.

— Če ne njega, pa gospo.

— Ah! se je zasmejal Zlogar.

— Kaj se smeješ? Kaj je ta smeh? je
Humar jezo vprašal.

— Hm... Ali mi dovoliš, — meni defenzo-

rju diabeli v stranki namreč — še eno odkrito
besedo? Zdaj, ko ni še nič, ti namreč še lahko re-
čem — z namenom seveda, da naj ne bo. Ali ne
misliš že tudi v ti točko postati enkrat resen?

— V kaki točki?

— Glede žensk. Če se misliš namreč resno
početi z vlogo političnega vodje, se mora tudi v
tem pogledu tvoje življenje že resno izpremeniti.
Take vrste avanture, kakor si jih uganjal doslej,
bi odale lahko tebe in še stranko pokopale. Ču-
kaj! še vem, kaj porečeš: kaj da ima to opraviti s
tvojem posetom pri gospe Zevnikovi? To, da se
boš, če se že nisi, zaljubil v njo, kakor si se doslej
še v vsako lepo poročeno damo! In glede na tvojo
proketo srečo pri ženskah in na gnezdo, kakor
je naposled naša prestolnica, pride nekoga dne
lahko do škandala. In potem —

— O tem razumeš pa še manj, nego o banč-
nih poslih, prijatelj. Nikdar še nisi imel stotaka
v žepu, nikdar še lepe ženske v rokah. Ali misliš
ti, da se gospa Zevnikova tako zapeljuje kakor
katera onih, s katerimi si me doslej videl imeti
posla?

— Ženska je! In že sumljivo, da jo po enem
preplesnem večeru staviš toliko nad druge.

— Res! Ne razumeš! je zmajal Humar z gla-
vo. Ne zaradi nje — zaradi njenega moža je tu
stvar drugačna. To je spet posebna teorija,
prijatelj!

— O! To je pa zanimivo! Kaj bi jo smel ali-
šati to teorijo? se je zasmejal Zlogar.

— Zakaj ne! Poslušaj: Prispodobimo z ženski
kot trdnjavi in zaljubljenec kot oblegovavcu si
morda celo ti že slišal. No, vidiš! Prispodobu-
pa velja samo za dekleta. V trikotu so vloge druga-
če razdeljene: trdnjava je zakonski mož, oblego-
vavec je njegova žena, — le njen zaveznik je za-
peljivec, nič več!

— O, o, o! Le dalje!

— "Zapeljivec" — med ušesci, prosim! — je
sploh veliko bolj pasivna vloga nego se navadno
misli. Skrajna celo popolnoma. On tu samo gleda
in tehta, ali se bo izplačalo ali ne. Zakaj ni vse
le na obrazu in postavi; kak je smeh, kako govo-
renje, kak razum, kako srce, vse to je treba pre-
tehtati. To je prvi štadij. Če je ta dobro uspel,
pride drugi: tehtanje moža je-li ljubezniv ali o-
duren z ženo, dober ali zloben, spreten ali nero-
den, zabaven ali dolgočasen. Ko si to ugotovil, pri-
de tretje: pomakneš se takorekoč iz ozadja, kjer
si bil doslej, in se postaviš zraven moža. Kakor
dvoje zreal mora stati tvoja in njegova glava pred
njo, da vidi ob hkratju in da ne more videti eno
brez druge. Zdaj začne boj, napad. Tvoj proti
njej! Proti njemu celo! Nikakor: njen proti nje-
mu. Treba je samo, da storiš ves čas ravno na-
sprotno od tega, kar običava on. Ako je on odu-
ren, si ti do vseh mej ljubezniv, kavalirski, ako on
dolgočasen, ti zabaven, on neroden, ti spreten.
Ako pa je on kavalirski in ljubezniv, si ti do-
voljuje različne nesramnosti, seveda vedno v
primerini obliki, ako je on šaljiv in žlobundrav, se
ti zaviješ v togo resnostenost, celo melanholije; on
ročen in poskočen, ti sveden — vedno opirajoč se
na neumotljivo resnico, da ne le pri otrokih, am-
pak tudi pri ženskah celo slabši tuji kruh preko-
si še tako sladki domači vsakdanji kruh. Kakor
vidiš, je moževa vloga vedno proketo težka, ne-
hvaležna, tvoja čez vse lahka. Šele na koncu te
čaka morda, čisto neznatna pozitivna naloga: da
lategne roke in da ujameš njeno hrepenečo srce
vanje. Toda prijatelj, vsega, prav vsega tega je
treba za uspeh!

— Razumem! je rekel Zlogar z lahkim na-
smehom. Do Zevnika imaš v prvi vrsti obzire.

(Dalje prihodnjik.)